

ROCZNIK TOMISTYCZNY

7 (2018)

ROCZNIK TOMISTYCZNY
7 (2018)

ΘΩΜΙΣΜΟΣ ΤΑ ΧΡΟΝΙΚΑ
ANNARIUS THOMISTICUS
THOMISTIC YEARBOOK
THOMISTISCHE JAHRBUCH
ANNUAIRE THOMISTIQUE
ANNUARIO TOMISTICO
TOMISTICKÁ ROČENKA

ROCZNIK TOMISTYCZNY
7 (2018)

Naukowe Towarzystwo Tomistyczne
WARSZAWA

KOMITET REDAKCYJNY / EDITORIAL BOARD:

Michał Zembrzusi (sekretarz / secretary), Magdalena Płotka (zastępca redaktora naczelnego / deputy editor), Dawid Lipski, Izabella Andrzejuk, Artur Andrzejuk (redaktor naczelnny / editor-in-chief)

RADA NAUKOWA / SCIENTIFIC COUNCIL:

Adam Wielomski, Stanisław Wielgus, Antoni B. Stępień, Sławomir Sobczak, Arkady Rzegocki, Andrzej Maryniarczyk, Marcin Karas, Krzysztof Kalka, Marie-Dominique Goutierre, Mieczysław Gogacz, Pavol Dancák, Paul J. Cornish, Mehmet Zeki Aydin, Artur Andrzejuk, Anton Adam.

RECENZENCI / REVIEWERS

Antoni B. Stępień, Paul J. Cornish, Tomasz Pawlikowski, Marie-Dominique Goutierre, Piotr Mazur, Grzegorz Hołub, Andrzej Jonkisz, Marek Prokop

REDAKCJA JĘZYKOWA / LANGUAGE EDITORS

Elżbieta Pachciarek (j. polski), Bernice McManus-Falkowska, Ewa A. Pichola, Magdalena Płotka (j. angielski), Christel Martin, Iwona Bartnicka (j. francuski), Adam M. Filipowicz, Michał Zembrzusi (greka, łacina)

PROJEKT OKŁADKI

Mieczysław Knut

OPRACOWANIE GRAFICZNE, SKŁAD I ŁAMANIE

Maciej Głowacki

© Artur Andrzejuk / Naukowe Towarzystwo Tomistyczne (wydawca / editor)

Warszawa 2018

ISSN 2300-1976

Rocznik Tomistyczny ukazuje się dzięki pomocy Jacka Sińskiego

Redakcja Rocznika Tomistycznego

ul. Klonowa 2/2

05-806 Komorów

POLSKA

Druk i dystrybucja:

WYDAWNICTWO von borowiecky

05-250 Radzymin

ul. Korczaka 9E

tel./fax (0 22) 631 43 93,

tel. 0 501 102 977

www.vb.com.pl e-mail: ksiegiarnia@vb.com.pl

WYDAWNICTWO
von borowiecky

Spis treści

Od Redakcji.....	11
Raymond Leo Cardinal Burke The Crisis regarding Marriage in the Present Day.....	13
Wokół myśli Étienne'a Gilsona w rocznicę śmierci	
Mieczysław Gogacz Gilson i filozofia.....	39
Richard Fafara Philosophy and Civilization	53
Peter Redpath An American Perspective on the Christian Philosophy of St. Thomas Aquinas: Midwife to Birth of a New and Improved Global Civilization of Freedom!.....	61
Curtis L. Hancock The Elusiveness of Happiness in the Modern World.....	71
Nicolas Moscicki Gilson - voudrait-il deconstruire la metaphysique?.....	79
Michał Zembrzuski In Defense of Realism. The Metaphysical Thought of Mieczysław Gogacz	105
Mieczysław Gogacz Wpływ Étienne'a Gilsona na filozofię w Polsce	119

Rozprawy i artykuły

Artur Andrzejuk Własności istnieniowe bytu w interpretacji tomizmu konsekwentnego.....	131
Michał Zembrzuski Problem <i>mind-body</i> w świetle Tomaszowej koncepcji hylemorfizmu.....	159
Marcin W. Bukala Siódme: „Nie kradnij”. O średniowiecznym odkrywaniu rynku na marginesie książki Paola Prodiego	177
Artur Andrzejuk Problem pojęcia natury w pismach Tomasza z Akwinu	193
Magdalena Płotka From <i>scibile</i> to <i>operabile</i> . Metaphilosophical and Methodological Debate on Practical Character of Artes in 15th Century Cracow.....	213
Izabella Andrzejuk Filozoficzne podłoże mistyki św. Jana od Krzyża	229

Magdalena Płotka	
Action and Happiness. A Reinterpretation of Thomas Aquinas's Theory of Happiness in Paul's of Wroclaw Ethical Thought	241
Krzysztof A. Wojcieszek	
Cnota trzeźwości: indywidualna czy społeczna?.....	255
Ewa Agnieszka Pichola	
Ne ite ad Thomam, sed ad von Hildebrand.....	271
Jan Pocij	
Konsekwencje metafizyczne ujęć materii i ruchu we współczesnej fizyce.....	287
Tomasz Pawlikowski	
Klasyczne ujęcia problemu prawdy w „post-świecie”	313

Sprawozdania i recenzje

Natalia Herold	
Naukowe Towarzystwo Tomistyczne	347
Izabella Andrzejuk	
Sprawozdanie z sympozjum naukowego „Tomizm konsekwentny” – 18 listopada 2017 roku.....	351
Michał Zembrzowski	
Sympozjum Tomistyczne na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie – 28 lutego 2018 roku.....	355
Michał Zembrzowski	
Sprawozdanie z Sympozjum Tomistycznego w Łomży – 7 marca 2018 roku.....	359
Artur Andrzejuk	
Sprawozdanie z konferencji naukowej pt. „Małżeństwo i rodzina. Źródła kryzysu i drogi wyjścia” – 7 czerwca 2018 roku.....	365
Magdalena Płotka	
Sprawozdanie z międzynarodowej konferencji naukowej pt. „Filozofia a cywilizacje – w rocznicę śmierci Étienne'a Gilsona i Mieczysława Krąpca” – 8 czerwca 2018 roku ..	371
Natalia Herold	
Kulisy sporu o istotę i istnienie. Recenzja: Tomasz Sutton, <i>De esse et essentia</i> , Biblioteka Rocznika Tomistycznego, Warszawa 2018.....	377
Magdalena Płotka	
Świat uczuć i świat rozumu. Recenzja: Justyna Fiołek, <i>Świat uczuć u świętego Tomasza z Akwinu</i> , Warszawa 2017.....	385
Bożena Listkowska	
O nieprostych kwestiach w sposób prosty, jasny i precyzyjny. Recenzja: Artur Andrzejuk, <i>Tomasz z Akwinu jako filozof</i> , Warszawa 2017.	389
Izabella Andrzejuk	
Podstawy filozofii wychowania. Recenzja: Mikołaj Krasnodębski, <i>Antropologia edukacji - wybrane aporie w świetle filozofii klasycznej</i> , Głogów 2018	397

Polemiki i dyskusje

Nicolas Moscicki

Structure de l'être dans *La Somme contra Gentiles*. Essai de reflexion sur l'article de Professeur Artur Andrzejuk *Struktura bytu w «Summa contra Gentiles» Tomasza z Akwinu*, *Rocznik Tomistyczny / Annuaire Thomiste* N° 6 (2017).....405

Nota o autorach..... 421

Table of Contents

Editorial.....	11
Raymond Leo Cardinal Burke The Crisis regarding Marriage in the Present Day.....	13
On Étienne Gilson thought on the anniversary of his death	
Mieczysław Gogacz Gilson and Philosophy.....	39
Richard Fafara Philosophy and Civilization	53
Peter Redpath An American Perspective on the Christian Philosophy of St. Thomas Aquinas: Midwife to Birth of a New and Improved Global Civilization of Freedom!.....	61
Curtis L. Hancock The Elusiveness of Happiness in the Modern World.....	71
Nicolas Moscicki Did Gilson Intend to Deconstruct the Metaphysics?	79
Michał Zembrzuski In Defense of Realism. The Metaphysical Thought of Mieczysław Gogacz	105
Mieczysław Gogacz Influence of Étienne Gilson on Philosophy in Poland	119

Dissertations and articles

Artur Andrzejuk Existential Properties in the Interpretation of Consequent Thomism	131
Michał Zembrzuski Mind-body Problem in the Light of Aquinas's Conception of Hylomorphism	159
Marcin W. Bukala „Seventh: You shall not steal” – Notes on the Medieval „Discovering” of the Market in the Margin of Paulo Prodi's Book.....	177
Artur Andrzejuk Problem of the Concept of Nature in Thomas Aquinas's Texts.....	193
Magdalena Płotka From <i>scibile</i> to <i>operabile</i> . Metaphilosophical and Methodological Debate on Practical Character of Artes in 15th Century Cracow.....	213
Izabella Andrzejuk Philosophical Grounds of Mysticism of St. John of the Cross	229

Magdalena Płotka	
Action and Happiness. A Reinterpretation of Thomas Aquinas's Theory of Happiness in Paul's of Worcester Ethical Thought	241
Krzysztof A. Wojcieszek	
The Virtue of Sobriety: Individual or Social?.....	255
Ewa Agnieszka Pichola	
Ne ite ad Thomam, sed ad von Hildebrand [Do not go to Thomas, go to von Hildebrand].....	271
Jan Pocij	
The Metaphysical Consequences of the Concepts of Matter and Motion in Contemporary Physics.....	287
Tomasz Pawlikowski	
The Classic Approaches to the Problem of Truth in the „Post-World”	313

Reports and Reviews

Natalia Herold	
Scientific Thomistic Society	347
Izabella Andrzejuk	
Report on the Conference „Consequent Thomism” – 18th of November 2017	351
Michał Zembruski	
Report on the Thomistic Conference at Cardinal Stefan Wyszyński University in Warsaw – 28th of February	355
Michał Zembruski	
Report on the Thomistic Conference in Łomża – 7th of March 2018.....	359
Artur Andrzejuk	
Report on the conference „Marriage and family. The sources of crisis and ways out” – 7th of June 2018.....	365
Magdalena Płotka	
Report on the International Conference „Philosophy and Civilisation – on the Anniversary of Death of Étienne Gilson and Mieczysław Krąpiec” – 8th of June 2018	371
Natalia Herold	
Behind the Scenes of the Essence and Existence Dispute. Review: Tomasz Sutton, <i>De esse et essentia</i> , Biblioteka Rocznika Tomistycznego, Warszawa 2018.....	377
Magdalena Płotka	
The World of Emotions and the World of Reason. Review: <i>Justyna Fiołek, Świat uczuć u świętego Tomasza z Akwinu</i> [The World of Emotions in Saint Thomas Aquinas], Katowice 2017.....	385
Bożena Listkowska	
On Non Simple Issues in a Simple, Clear and Precise Way. Review: Artur Andrzejuk, <i>Tomasz z Akwinu jako filozof</i> [Thomas Aquinas as a Philosopher], Warszawa 2017.....	389
Izabella Andrzejuk	
Basics of the Philosophy of Education. Review: Mikołaj Krasnodębski, <i>Antropologia edukacji - wybrane aporie w świetle filozofii klasycznej</i> [Anthropology of Education - Selected Aporias in the Light of Classical Philosophy], Głogów 2018.....	397

Controversy and Discussions

Nicolas Moscicki

Structure of Being in *Summa contra Gentiles*. An Attempt of Reflection on the Artur Andrzejuk's Text *Struktura bytu w «Summa contra Gentiles» Tomasza z Akwinu*, *Rocznik Tomistyczny / Thomistic Yearbook* N° 6 (2017) 405

Note about authors..... 421

The Elusiveness of Happiness in the Modern World

Słowa kluczowe: culture, happiness, human nature, science, teleology

“Turning and turning in the widening gyre/The falcon cannot hear the falconer/Things fall apart; the centre cannot hold/Mere anarchy is loosed upon the world”. These are the first four lines of W.B. Yeats’ disturbing, but brief, poem, *The Second Coming*, written nearly 100 years ago. It is prescient, if not prophetic, about happenings in the twentieth century. But do his worrisome words only illumine the last century? No, it would seem they also point to our own anxious time. The seams of Western Civilization are still under considerable stress. We worry they will burst, with more “anarchy . . . loosed upon the world”. Anyone who lacks such concern seems not to be paying attention. A people haunted by such worry and anxiety cannot be happy. If the teaching of the ancients is true — that civilization emer-

ged as a means to pursue happiness — it is a mockery of the human condition that contemporary civilization seems more in service of unhappiness than happiness.

Whence this state of affairs? What has happened to unmoor happiness from civilized life? The answer, of course, is a long story, which I will not inflict on you today. But I can provide something of a synopsis that puts in perspective why happiness for modern people is challenging and elusive. My synopsis asks us to heed the words *Ideas have Consequences*, words which happen to be the title of Richard Weaver’s classic book on politics and history. In this book, Weaver catalogues and comments on a plurality of changes that have disturbed culture over the past four hundred years. Except to certain members of the intelligentsia in Renaissance times, these changes were

---

Prof. Curtis Hancock, Emeritus Professor, Rockhurst University (Kansas City, Missouri, USA).

hardly perceptible. And yet they have proven to be profound and transformative for Western Civilization. To know why we are where we are culturally, we have to know where we came from. To retrace the journey, one has to record how certain ideologues in the Renaissance made fashionable certain ideas which have disordered modern culture's grasp of the human condition and of nature itself.

One way to express this is that there was culturally a seismic shift. This shift came about as thinkers abandoned a teleological vision of nature and the human condition and replaced it with a materialist, mechanistic one. This shift came about, on the one hand, by members of the intelligentsia engaging in theoretical debates about the natures of things. By the seventeenth century, the dominant attitude was that natures (formal causes) and purposes (final causes) were not necessary for science. Ockham's razor could and ought to remove them. Science is made more efficient and convincing without them. Thinkers like Bacon and Hobbes sought to kick forms and purposes into the dustbin of history. Since traditional religion, metaphysics and ethics depended on teleology, culture was put in crisis. Purpose requires intelligence. If there is immanent purposiveness in nature, it occurs because a divine intelligence governs nature. This must be if things which lack cognition nonetheless behave in specifically regular and purposive ways, as Aquinas argued in his Fifth Way. Natural things are programmed, so to speak, by God to actualize their potentials. This is true of everything in nature, including

human life. But once mechanism replaced teleology as the dominant cultural paradigm among the intellectuals, profound social disturbances rumbled through society. The theoretical championing of materialist-mechanism led to profound practical consequences. The theoretical shift called into question whether there were grounds any longer to believe that the universe contained purpose or meaning. The practical effect was a loss of happiness. How can one find happiness in a world which, if not Godless, has rendered God irrelevant? Matter in motion alone suffice to explain nature, so the mechanists (like Bacon, Hobbes, Newton, and Hume) declared. Thus, the shift from a kind of sacramental vision of the world, according to which God's presence consists in his governance of things, to a description of the world as something like an arrangement of pointless component parts, transformed culture. This shift is still remotely responsible for modern culture's derangement about the human person, morality, and the meaning of life.

But I'd like to address at this point whether we should accept this state of affairs. Why should we accept the narration that Renaissance intellectuals somehow proved that the mechanistic-materialist worldview (also called the Baconian or Newtonian worldview) should replace classical teleology? It turns out that the triumph of mechanism-materialism is really propaganda. A brief history can make this clear. Again, why am I reporting this history? Because ideas have consequences. If certain ideas are false, or merely half-truths, and yet if

those same ideas have transformed and disordered culture, it is a great benefit to civilization to address those ideas and reveal how they are correlated with falsehood and fallacy. In so doing, we can restore teleology which restores human happiness and meaning.

The mechanistic-materialist worldview is the elephant in the room compromising happiness in today's culture. It is ignored and not spoken about because academicians for centuries have succeeded in making it presumptive. But, of course, it is not presumptive. In Renaissance and early modern times, certain intellectuals succeeded in convincing the purveyors of science, philosophy, and educational culture that the mechanistic-materialist worldview had somehow refuted teleology. Hence, there has been a presumptive animus against Aristotle for generations. But when one examines this history, one discovers that it is long on voluble indoctrination and short on convincing argumentation. These modernists have not refuted teleology through science. Science is not possible without teleology. They have succeeded by dominating the educational establishment and stipulating that teleology is obsolete. "What is often regarded as a 'discovery' arrived at via empirical scientific inquiry was in fact a stipulation concerning the nature of scientific method, a limitation, more or less by fiat, of what would be allowed to *count* as 'scientific.'"¹ Much of scientific education and the philosophy of science relies on a question-begging narration. Their narration has been successful for several reasons.

(1) The founders of Renaissance and Enlightenment science were able to show that the materialist-mechanistic worldview could simplify science by making it quantificational. Once it denuded the universe of natures, purposes, and even qualities, then the universe could be mathematicized.

(2) This mathematicization of nature generated stunning technological success, which the intelligentsia pointed to as evidence for the truth of their worldview.

(3) They fortified their worldview by exposing errors in some of the experimental claims of Aristotle, failing to realize that his philosophy does not stand or fall on his empirical successes or errors. Aristotelian philosophy is primarily an ontology, indifferent to and unaffected by changes in experimental or hypothetical science. Aristotelian science (an *epistēmē* of ontology) is not dependent on hypothetical method.

(4) As mechanistic-materialism took hold of the culture, it encouraged a reorientation of education away from the pursuit of wisdom toward improving material conditions for human life. Whereas the ancients looked upon education as a pursuit of wisdom, the modernists transformed it into a pursuit of "human utility and power," as Bacon put it, a substitution of the "mechanical arts" for classical wisdom, an advancement of technology so we could become "masters and possessors of nature," as Descartes expressed it². Looking at the drama retrospectively, Edward Feser has summed it up neatly:

¹ E. Feser, *Aquinas*, Oneworld Publications, London, U.K 2013, p. 41.

² *Ibid.*, p. 40.

"If the new science of the moderns has "succeeded," then, it might be argued that this is in large part because they stacked the deck in their own favor. Having redefined „success" as the achievement of dramatic technological progress and in general the manipulation of nature to achieve human ends, they essentially won a game the Scholastics were not trying to play in the first place"³.

Enlightenment thinkers, like Hobbes, Hume, and Rousseau, recognized that the new science could be an engine to deconstruct Western Civilization. After all, the established political order was supported by Aristotelian-Scholasticism, given its vision of the universe as hierarchical, from God to matter, and given its conviction that essences and purposes constituted the natures of things. "This order was . . . highly conservative and decidedly 'otherworldly' in its orientation, and thus out of sync with the project of improving life in the here and now. Any replacement of the Aristotelian scheme, such as the new mechanistic-cum-mathematical conception of nature afforded, thus had definite political as well as practical advantages"⁴.

While this modernist worldview has had profound sociological impact, it is nonetheless fallacious to infer from their sociological success that they succeeded in refuting old Aristotle and the teleological worldview associated with him.

Three things can be said to highlight this fallacy.

(a) While it is true that the ancients and scholastics emphasized examining the ontological foundations of things, they were not averse to quantificational methods; the moderns relied on some of their achievements and advanced them.

(b) The ancients and scholastics would protest that culture has paid a price for delimiting knowledge to the quantificational and the experimental. There is an old Japanese saying that to a hammer everything looks like a nail. If one sets up science on the bedrock that there are no formal or final causes, it comes as no surprise that you will not discover any. But this is more of a preemptive strike than proof that there are not forms and purposes. "To pretend that this does not follow is simply to let one's method dictate what counts as reality, rather than letting reality determine one's method"⁵. After all, the refusal to remove one's red spectacles does not prove that everything is really red⁶.

Today, culture warriors are needed to influence the philosophy of science and show what a compelling case can be made for the restoration of teleology. This case is already happening, as scientists and philosophers are having to admit that science itself is inconceivable without natures and purposes. For example, try explaining DNA without the language of purpose⁷.

---

³ Ibid.

⁴ Ibid.

⁵ Ibid., p. 41.

⁶ Ibid.

⁷ The Austrian scientist Max Delbruck once wrote that the Nobel Prize should be awarded posthumously to Aristotle for the discovery of the principle implied in DNA. See Feser, p. 47.

Conclusion

Why have I said all of this? What is the moral of the story? And what does it have to do with human happiness? The answer is straightforward: If culture is a necessary condition for happiness, and if culture has been influenced by a worldview that so redefines human nature as to eliminate meaning and purpose, it should not surprise us that culture manifests a loss of happiness. Since ideas have consequences, those of us who care about the health and well-being of culture, and the preservation of civilization associated with it, must not ignore this epic shift in philosophical perspec-

tive. Philosophers of culture must remember it. They must exercise the will to address and contest it. Once academicians escape the presumptive mechanistic culture and allow classical metaphysics to have a peer voice in the debate about philosophy and science, teleology can be restored. This restoration can fortify educators to resist the deconstruction of Western Civilization and enable them to recover a sound philosophy of the human person. Along with all of this, culture can refresh its grasp of human happiness.

The Elusiveness of Happiness in the Modern World (Abstract)

Since Renaissance times, there has been a fashion, largely driven by Baconian science, that explaining the universe need not suppose the existence of formal and final causes. Because ideas have consequences, this elimination of forms and purposes affects society's conception of happiness. It is hard to see how human

life can be meaningful if there is no human nature and life is purposeless. Philosophers can help restore cultural health by challenging mechanism, by showing how its assumptions are not defensible and by showing how it has damaged our pursuit of happiness.

Nieuchwytność szczęścia we współczesnym świecie (Streszczenie)

Słowa kluczowe: kultura, szczęście, ludzka natura, nauka, teleologia

W czasach Renesansu zaistniała moda, w dużej mierze napędzana przez naukę Bacona, że objaśnianie wszechświata nie wymaga odwoływania się do formalnych i ostatecznych przyczyn. Ponieważ idee mają konsekwencje, to eliminacja form i celów wpływa na społeczną koncepcję szczęścia. Trudno dostrzec, jak ludzkie życie może mieć sens, jeśli nie ma cze-

goś takiego jak natura ludzka, a życie jest bezcelowe. Filozofowie mogą pomóc przywrócić zdrowie kulturowe, rzucając wyzwanie mechanizmowi, pokazując, w jaki sposób jego założenia są nie do obronienia oraz pokazując, w jaki sposób zniszczył on nasze dążenie do szczęścia.

Bibliografia:

1. Feser E., *Aquinas*, Oneworld Publications, London 2013.

Nota o Autorach

Artur Andrzejuk – prof. dr hab., prof. zwyczaj. Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego (UKSW), na którego Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej kieruje Katedrą Historii Filozofii Starożytnej i Średniowiecznej oraz Sekcją Historii Filozofii. Autor szeregu publikacji z zakresu filozofii i teologii średniowiecznej, tomizmu, etyki i klasycznej filozofii człowieka. Interesuje się problematyką uczuć, sprawności i cnót moralnych, relacji osobowych. Jest uczniem Profesora Mieczysława Gogacza. Nr ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7926-4070>

Izabella Andrzejuk – dr, wykładowca w Wyższej Szkole Stosunków Międzynarodowych i Amerykanistyki oraz Wyższej Szkole Komunikowania, Politologii i Stosunków Międzynarodowych, a także na studiach podyplomowych Wydziału Studiów nad Rodziną UKSW. Wielokrotnie wygłaszała wykłady i referaty w Wielkiej Brytanii na zaproszenie PUNO (Polskiego Uniwersytetu na Obczyźnie), IPAK (Instytutu Polskiego Akcji Katolickiej), PON UJ (Polskiego Ośrodka Naukowego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Londynie) oraz parafii polskich. Jest autorką ponad dwudziestu artykułów o tematyce filozoficznej. Zainteresowania naukowe: historia filozofii (arystotelizm, tomizm, filozofia polska); filozofia, etyka, klasyczna teoria człowieka, filozoficzne podstawy mistyki. Napisała książkę pt. *Filozofia przyjaźni. Tomasz z Akwinu* (Warszawa 2007). Nr ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4961-2580>

Marcin W. Bukala – dr hab., prof. w Instytucie Filozofii i Socjologii PAN, w Zakładzie Historii Filozofii Starożytnej i Średniowiecznej. Zajmuje się historią etyki i teologii moralnej w Średniowieczu, zwłaszcza etyki gospodarczej, a także historią prawa kanonicznego i edukacji. W latach 2005-2007 prowadził badania jako stypendysta Uniwersytetu Bolońskiego, pod opieką Profesora Ovidiego Capitaniego. Jest wydawcą tekstów z filozofii i teologii polskiej XIV i XV wieku i uczestnikiem projektu «Corpus Philosophorum Polonorum». Do nowszych publikacji tego autora należą m.in.: reedycja i polski przekład traktatów etyczno-ekonomicznych Mateusza z Krakowa (Kęty, 2011) oraz monografia *Risk and Medieval «Negotium»...* (Spoleto, 2014) o pojmowaniu ryzyka gospodarczego w prawie

kanonicznym i teologii u schyłku XII i w XIII stuleciu. M. W. Bukala jest też współautorem podręcznika *Biznes, etyka, odpowiedzialność* (Warszawa, 2012).

Raymond Leo Kardynał Burke – dr prawa kanonicznego. Był arcybiskupem St. Louis, prefektem Trybunału Sygnatury Apostolskiej oraz członkiem Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów. W 2014 r. podpisał (wraz z trzema innymi kardynałami) *Dubia (Wątpliwości)* wobec adhortacji posynodalnej *Amoris Laetitia*, po czym został usunięty z funkcji prefekta Trybunału Sygnatury, a mianowany patronem Suwerennego Zakonu Maltańskiego (funkcja czysto formalna i w znacznym stopniu honorowa). Pomimo tego Kard. Burke nieustępliwie broni tradycyjnej doktryny katolickiej o nierozzerwalności małżeństwa, którą – jego zdaniem – wspomniana adhortacja zdaje się podważać.

Richard Fafara – dyplom magistra i doktora filozofii zrobił na Uniwersytecie w Toronto (Kanada). Studiował również na Sorbonie w Paryżu oraz Polskiej Akademii Nauk w Warszawie. Jest autorem, m.in., monografii *The Malebranche Moment: Selections from the Letters of Étienne Gilson & Henri Gouhier (1920-1936)*.

Mieczysław Gogacz – prof. zw. dr hab., emerytowany profesor Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego (dawnej Akademii Teologii Katolickiej). Stworzył konsekwentną odmianę tomizmu egzystencjalnego. W jego ramach broni teorii aktu istnienia i zasady niesprzeczności, tezy o odrębności i wewnętrznej jedności jednostkowych bytów oraz wynikającego z tych twierdzeń realizmu i pluralizmu bytowego. Zaproponował szereg doprecyzowań w dyscyplinach filozoficznych, takich jak filozofia bytu, antropologia filozoficzna, etyka i pedagogika. Formułował podstawy etyki zawodowej lekarza, żołnierza, funkcjonariusza Straży Granicznej; wykładał te etyki na AM, WAT i UW. Uczestniczył w debatach publicznych na temat ochrony życia, etyki zawodowej, racji stanu, polityki kulturalnej i naukowej państwa. Wykaz publikacji M.Gogacza obejmuje prawie 1000 pozycji.

Nr ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0517-0781>

Curtis Hancock – jest emerytowanym profesorem filozofii. Sprawował funkcję prezesa American Maritain Association, jest współzałożycielem Gilson Society. Opublikował siedem książek, w tym *Recovering a Catholic Philosophy of Elementary Education* (Mount Pocono, Pennsylvania: Newman

House Press, 2005). Publikował również liczne artykuły i recenzje. Był aktywny w Ameryce i Europie, pisząc i wygłaszając wykłady na temat przywództwa, filozofii politycznej, etyki i filozofii religii.

Natalia Herold – mgr, absolwentka prawa i administracji na Uniwersytecie Gdańskim (lic.) i Uniwersytecie Warszawskim (mgr). Jest sekretarzem Zarządu Naukowego Towarzystwa Tomistycznego. Interesuje się filozofią klasyczną, a w niej szczególnie etyką i pedagogiką. Publikuje w „Roczniku Tomistycznym”.

Nr ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4761-9495>

Bożena Listkowska – dr, adiunkt w Instytucie Filozofii Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Ukończyła studia filologiczne na Wydziale Humanistycznym Akademii Bydgoskiej oraz studia filozoficzne na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej UKSW. Doktorat nauk humanistycznych w zakresie filozofii otrzymała na UKSW w wyniku obrony rozprawy pt. *Łowiańskie modyfikacje tomizmu tradycyjnego w pracach ks. Piotra Chojnackiego*; wersja książkowa: *Tomizm otwarty Piotra Chojnackiego* (Bydgoszcz 2014). Prowadzi badania nad współczesną filozofią polską. Przedmiotami jej zainteresowań są w szczególności filozofia człowieka i metafizyka. Współredaktor serii książek: „Tomizm polski 1879–1918. Słownik filozofów”, „Tomizm polski 1919–1945. Słownik filozofów” i „Tomizm polski 1946–1965. Słownik filozofów”.

Nr ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6635-5934>

Mikołaj Mościcki – dr, absolwent Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej na Akademii Teologii Katolickiej; (1976-78) stypendysta fundacji „Pax Christi” w Wiedniu; (1978-1980) stypendysta Rządu Francuskiego w Strasbourgu (1980) Uzyskał doktorat uniwersytecki z filozofii. Mieszka we Francji.

Nr ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3999-1406>

Tomasz Pawlikowski – dr hab. , prof. Wyższej Szkoły Edukacji Zdrowotnej i Nauk Społecznych w Łodzi, absolwent ATK, doktor UW. Autor czterech książek o tematyce filozoficznej. Ostatnią była monografia *Prawda następstwem istnienia. Problem prawdy w interpretacji św. Tomasza z Akwinu*, Wydawnictwo (Lublin 2013). Ponadto autor jednej książki historycznej, kilkudziesięciu artykułów naukowych, 127 haseł w „Powszechnej Encyklopedii Filozofii” i 32 w „Encyklopedii Filozofii Polskiej”, a także ponad 20 pomniejszych publikacji (hasła w „Encyklopedii

Katolickiej”, „Wielkiej Encyklopedii PWN”, recenzje).

Ewa Agnieszka Pichola – mgr, absolwentka Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej UKSW. Obecnie doktorantka, kontynuuje badania w Instytucie Filozofii Uniwersytetu Jagiellońskiego. Przygotowuje rozprawę, w której analizuje dorobek Dietricha von Hildebranda z perspektywy obecności wątków modernistycznych w pismach niemieckiego fenomenologa. Interesuje się zagadnieniami z pogranicza metafizyki i psychologii, a dokładnie filozoficznych podstaw koncepcji psychologicznych i antropologicznych aspektów prawdy. Publikuje, uczestniczy w konferencjach, tłumaczy w j. angielskim.
Nr ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6078-7384>

Magdalena Płotka – dr hab, kierownik (p/o) Katedry Historii Filozofii Polskiej Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Z-ca redaktora naczelnego Rocznika Tomistycznego. Zainteresowania naukowe skupiają się wokół średniowiecznej filozofii praktycznej, historii filozofii polskiej w XV i XVI wieku, paleografii łacińskiej oraz filozofii współczesnej. Jest autorką książki *Metafizyka i semantyka. Filozofia Jana Wersora* (Warszawa, 2013) oraz *Filozofia jako praktyka. Myśl krakowskiego praktycyzmu w XV i XVI* (Warszawa 2016). Publikuje w „Rocznikach Filozoficznych”, „Edukacji filozoficznej”, „Filo-sofiji”, „Roczniku Tomistycznym” i in.
Nr ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6993-2178>

Jan Pocięj – inż., magister teologii. Napisał rozprawę doktorską w Instytucie Filozofii UJ na temat związków filozofii ks. prof. Tadeusza Wojciechowskiego z odkryciami fizyki i biologii dwudziestego wieku (2017). Autor artykułu „Piotra Semenki próba odnowy filozofii klasycznej” (RT 5(2016)). Uczestnik X Międzynarodowego Kongresu Ontologicznego w San Sebastian (2012), gdzie wygłosił referat „The Wave-Corpuscle Duality of Matter and the Nature of the Universe”. Jego zainteresowania naukowe skupiają się wokół aktualizacji tomizmu w oparciu o współczesny obraz świata opracowany przez nauki przyrodnicze. Jest członkiem Sodalicii Świętej Jadwigi Królowej.
Nr ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5698-6401>

Peter Redpath – jest rektorem Adler-Aquinas Institute; jest również dyrektorem Aquinas School of Leadership, kierownikiem studiów tomistycznych w Holy Apostles College and Seminary (USA); a także

aktywnym badaczem na Uniwersytecie Abat Oliba w Barcelonie (Hiszpania).

Krzysztof Andrzej Wojcieszek – dr hab., prof. Pedagogium Wyższej Szkoły Nauk Społecznych w Warszawie, gdzie kieruje Zakładem Profilaktyki Społecznej, Resocjalizacji i Pracy Socjalnej. Biolog molekularny, filozof (etyk), pedagog. Specjalizuje się w profilaktyce problemów alkoholowych, a filozoficznie w teorii rodzicielstwa, dydaktyce filozofii i analizie procesu rozpaczy. Członek konsultor Zespołu ds. Apostolstwa Trzeźwości i Osób Uzależnionych przy Konferencji Episkopatu Polski. Twórca wielu uznanych programów profilaktycznych („Noe”, „Debata”, „Korekta”, „Smak życia czyli debata o dopalaczach”, „ARS czyli jak dbać o miłość”). Autor licznych publikacji, zarówno filozoficznych, jak i zwłaszcza pedagogicznych. Ekspert wielu instytucji i zreszeń.

Nr ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1047-8000>

Michał Zembruski – dr, adiunkt w Katedrze Historii Filozofii Starożytnej i Średniowiecznej Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej UKSW. Pracę doktorską poświęcił tematyce zmysłów wewnętrznych w koncepcji św. Tomasza z Akwinu. Interesuje się problematyką epistemologiczną w starożytności i średniowieczu, a szczególnie problematyką pamięci i teorią intelektu możliwościowego i czynnego. Jest współredaktorem książek w serii „Opera Philosophorum Medii Aevii”. W jej ramach w 2012 opublikował monografię: *Tomasz z Akwinu. Komentarz „O pamięci i przypominaniu”*.

Nr ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4647-479X>

